EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 23.5.2022
COM(2022) 611 final

Soovitus:

NÕUKOGU SOOVITUS,

milles käsitletakse Soome 2022. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Soome 2022. aasta stabiilsusprogrammi kohta

{SWD(2022) 611 final} - {SWD(2022) 640 final}

Soovitus:

NÕUKOGU SOOVITUS,

milles käsitletakse Soome 2022. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Soome 2022. aasta stabiilsusprogrammi kohta

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arves nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta,[1] eriti selle artikli 5 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrust (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta,[2] eriti selle artikli 6 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitust,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

(1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/241,[3] millega loodi taaste- ja vastupidavusrahastu, jõustus 19. veebruaril 2021. Taaste- ja vastupidavusrahastust antakse rahalist toetust reformide ja investeeringute elluviimiseks ning sellega kaasneb liidu rahastatav fiskaalne impulss. See aitab majandusel taastuda ja teha eelkõige rohe- ja digipöörde edendamiseks kestlikke ja majanduskasvu soodustavaid reforme ja investeeringuid, tugevdades samas liikmesriikide majanduse vastupidavust ja potentsiaalset majanduskasvu. Samuti aitab see tugevdada riigi rahanduse kestlikkust ning edendada majanduskasvu ja töökohtade loomist keskpikas ja pikas perspektiivis. [XX.] juunil 2022 ajakohastati kooskõlas määruse (EL) 2021/241 artikli 11 lõikega 2 taaste- ja vastupidavusrahastust igale liikmesriigile eraldatavat maksimaalset rahalist toetust.

---

1 EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

2 ELT L 306, 23.11.2011, lk 25.

3 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahastu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17).

(2) 24. novembril 2021 võttis komisjon vastu iga-aastase kestliku majanduskasvu analüüsi, mis tähistas majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2022) algust. Selles võeti nõuetekohaselt arvesse 2021. aasta mais Portos toimunud sotsiaaltippkohtumisel veelkord kinnitatud ühist kohustust rakendada edasi Euroopa sotsiaalõiguste sammast, mille Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon kuulutasid välja 17. novembril 2017. Euroopa Ülemkogu kiitis 2022. aasta kestliku majanduskasvu analüüsi prioriteedid heaks 25. märtsil 2022. 24. novembril 2021 võttis komisjon määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu ka häiremehhanismi aruande,[4] milles ei nimetatud Soomet ühe liikmesriigina, kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Samal kuupäeval võttis komisjon vastu ka soovituse euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovituse kohta, mille nõukogu võttis vastu 5. aprillil 2022, ning ettepaneku 2022. aasta ühise tööhõivearuande kohta, milles analüüsitakse tööhõivesuuniste ja Euroopa sotsiaalõiguste samba põhimõtete rakendamist ning mille nõukogu võttis vastu 14. märtsil 2022.

(3) Venemaa sissetung Ukrainasse pärast ülemaailmset pandeemiat on märkimisväärselt muutnud geopoliitilist ja majanduslikku olukorda. Sissetungi mõju liikmesriikide majandusele avaldub näiteks kõrgemates energia- ja toiduhindades ning kehvemates kasvuväljavaadetes. Kõrgemad energiahinnad mõjutavad eelkõige kõige haavatavamaid leibkondi, kes kannatavad energiaostuvõimetuse all või elavad selle ohus. EL seisab silmitsi ka Ukrainast põgenevate inimeste enneolematu sissevooluga. Sellega seoses käivitati 4. märtsil 2022 esimest korda ajutise kaitse direktiiv,[5] millega anti Ukrainast pärit põgenikele õigus seaduslikult ELis viibida ning juurdepääs haridusele ja koolitusele, tööturule, tervishoiule, eluasemele ja sotsiaalhoolekandele.

(4) Võttes arvesse kiiresti muutuvat majanduslikku ja geopoliitilist olukorda, jätkub Euroopa poolaasta raames 2022. aastal majandus- ja tööhõivepoliitika ulatuslik koordineerimine, lähtudes samal ajal taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamisnõuetest, nagu on märgitud 2022. aasta kestliku majanduskasvu analüüsis. Vastuvõetud taaste- ja vastupidavuskavade rakendamine on oluline poliitiliste prioriteetide elluviimiseks Euroopa poolaasta raames, kuna kavades käsitletakse vähemalt märkimisväärset osa 2019. ja 2020. aasta poolaasta tsüklites esitatud asjakohastest riigipõhistest soovitustest. 2019. ja 2020. aasta riigipõhised soovitused on jätkuvalt sama asjakohased ka taaste- ja vastupidavuskavade puhul, mida on läbi vaadatud, ajakohastatud või muudetud vastavalt määruse (EL) 2021/241 artiklitele 14, 18 ja 21, nagu ka riigipõhised soovitused, mis esitati enne muudetud kava esitamise kuupäeva.

(5) Alates 2020. aasta märtsist on kohaldatud üldist vabastusklauslit[6]. Oma 3. märtsi 2021. aasta teatises[7] esitas komisjon oma seisukoha, et otsuse tegemisel üldise vabastusklausli kohaldamise lõpetamise või jätkamise kohta tuleks lähtuda majandusolukorra üldhinnangust, kusjuures peamiseks kvantitatiivseks kriteeriumiks

---

4 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrus (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta (ELT L 306, 23.11.2011, lk 25).

5 Nõukogu 4. märtsi 2022. aasta rakendusotsus (EL) 2022/382, millega määratakse kindlaks Ukrainast lähtuva põgenike massilise sissevoolu olemasolu direktiivi 2001/55/EÜ artikli 5 tähenduses ning nähakse selle tulemusena ette ajutine kaitse (ELT L 71, 4.3.2022, lk 1).

6 Komisjoni teatis nõukogule stabiilsuse ja kasvu pakti üldise vabastusklausli aktiveerimise kohta, Brüssel, 20.3.2020, COM(2020) 123 final.

7 Komisjoni teatis nõukogule. Üks aasta pärast COVID-19 puhangu algust: eelarvepoliitika meetmed, Brüssel, 3.3.2021, COM(2021) 105 final.

peaks olema ELi või euroala majandustegevuse tase võrreldes kriisieelse tasemega (2019. aasta lõpp). Euroopas toimuva sõja tõttu suurenenud ebakindluse ja majandusväljavaate suurte langusriskide, enneolematute energiahindade tõusude ja jätkuvate tarneahela häirete tõttu on põhjendatud stabiilsuse ja kasvu pakti üldise vabastusklausli pikendamine 2023. aasta lõpuni.

(6) 2021. aasta stabiilsusprogrammi käsitlevas nõukogu 18. juuni 2021. aasta arvamuses esitatud lähenemisviisi kohaselt saab eelarvepoliitikat praegu kõige paremini mõõta esmaste kulude (ilma kaalutlusõigusel põhinevate tulumeetmeteta) muutusena keskpika perioodi potentsiaalse majanduskasvu suhtes, jättes välja COVID-19 kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed, kuid võttes arvesse taaste- ja vastupidavusrahastu tagastamatute toetuste ja muude ELi vahenditega rahastatavaid kulusid[8]. Selleks et hinnata, kas riigi eelarvepoliitika on konservatiivne ja kas eelarve struktuur soodustab kestlikku taastumist kooskõlas rohe- ja digipöördega, tuleks üldisest eelarvepoliitikast kaugemale minnes pöörata tähelepanu ka riiklikult rahastatavate[9] esmaste jooksvate kulude (millest on maha arvatud kaalutlusõiguse alusel võetud tulumeetmed ja välja jäetud COVID-19 kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed) ja investeeringute arengule.

(7) 2. märtsil 2022 võttis komisjon vastu teatise, milles esitatakse 2023. aasta eelarvepoliitika üldised suunised, et toetada liikmesriike stabiilsus- ja lähenemisprogrammide koostamisel ning seeläbi tugevdada poliitika koordineerimist[10]. Komisjon märkis, et 2022. aasta talveprognoosi makromajandusliku prognoosi kohaselt näib üleminek 2020.–2022. aasta üldiselt toetavalt eelarvepoliitikalt üldiselt neutraalsele eelarvepoliitikale 2023. aastal asjakohane, ent samal ajal tuleb olla valmis reageerima muutuvale majandusolukorrale. Komisjon teatas, et 2023. aasta eelarvesoovitused peaksid jätkuvalt olema liikmesriigiti diferentseeritud ja nendes tuleks arvesse võtta võimalikku ülekanduvat mõju riikide vahel. Komisjon kutsus liikmesriike üles kajastama neid suuniseid oma stabiilsus- ja lähenemisprogrammides. Komisjon võttis kohustuse jälgida tähelepanelikult majandusarengut ja kohandada oma poliitikasuuniseid vastavalt vajadusele ja hiljemalt 2022. aasta mai lõpus esitatavas Euroopa poolaasta kevadpaketis.

(8) Seoses 2. märtsil 2022 esitatud eelarvesuunistega võetakse 2023. aasta eelarvesoovitustes arvesse halvenenud majandusväljavaateid, suurenenud ebakindlust ja täiendavaid langusriske ning suuremat inflatsiooni võrreldes talveprognoosiga. Neid kaalutlusi arvesse võttes tuleb eelarvemeetmete abil suurendada avaliku sektori investeeringuid rohe- ja digipöördesse ning energiajulgeolekusse ning säilitada kõige haavatavamate leibkondade ostujõud, et leevendada energiahinna tõusu mõju ja aidata piirata teisest inflatsioonisurvet sihipäraste ja ajutiste meetmete abil; eelarvepoliitika peab jääma paindlikuks, et kohaneda kiiresti muutuvate oludega, ning see peab olema riigiti diferentseeritud sõltuvalt riikide eelarve- ja majandusolukorrast, sealhulgas võttes arvesse kriisi mõju ja Ukrainast põgenenud inimeste sisserännet.

---

8 Käesolevas soovituses esitatud hinnangud eelarvepoliitika ja selle komponentide kohta on komisjoni hinnangud, mis põhinevad komisjoni 2022. aasta kevadprognoosi aluseks olevatel eeldustel. Komisjoni hinnangud keskpika perioodi potentsiaalse majanduskasvu kohta ei hõlma taaste- ja vastupidavuskavaga hõlmatud ning potentsiaalset majanduskasvu soodustada võivate reformide positiivset mõju.

9 Ei rahastata taaste- ja vastupidavusrahastust ega muudest ELi vahenditest antavate toetustega.

10 Komisjoni teatis nõukogule: eelarvepoliitika suunised 2023. aastaks, Brüssel, 2.3.2022, COM(2022) 85 final.

(9) 27. mail 2021 esitas Soome vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 18 lõikele 1 komisjonile oma riikliku taaste- ja vastupidavuskava. Komisjon on määruse (EL) 2021/241 artikli 19 kohaselt hinnanud taaste- ja vastupidavuskava asjakohasust, tulemuslikkust, tõhusust ja sidusust kooskõlas kõnealuse määruse V lisas esitatud hindamissuunistega. 29. oktoobril 2021 võttis nõukogu vastu otsuse Soome taaste- ja vastupidavuskavale antud hinnangu heakskiitmise kohta. Osamaksete tegemine sõltub komisjoni otsusest, mis on tehtud vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 24 lõikele 5 selle kohta, et Soome on rahuldavalt täitnud nõukogu rakendusotsuses sätestatud asjakohased eesmärgid ja sihid. Rahuldav täitmine eeldab, et varem saavutatud eesmärke ja sihte ei ole tagasi pööratud.

(10) 13. aprillil 2022 esitas Soome oma 2022. aasta riikliku reformikava ja 2022. aasta stabiilsusprogrammi, pidades kinni määruse (EÜ) nr 1466/97 artiklis 4 sätestatud tähtajast. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid koos. Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artiklile 27 kajastab 2022. aasta riiklik reformikava ka Soome kaks korda aastas esitatavat aruannet taaste- ja vastupidavuskava täitmisel tehtud edusammude kohta.

(11) 23. mail 2022 avaldas komisjon Soome kohta 2022. aasta riigiaruande[11]. Selles tehti taaste ja vastupidavuse tulemustabeli põhjal kokkuvõte sellest, kuidas Soome on taaste- ja vastupidavuskava rakendanud, ning hinnati Soome edusamme nõukogu poolt 2019., 2020. ja 2021. aastal vastu võetud asjaomaste riigipõhiste soovituste järgimisel. Selle analüüsi põhjal tehti riigiaruandes kindlaks puudused seoses probleemidega, mida taaste- ja vastupidavuskavas ei käsitleta või käsitletakse ainult osaliselt, ning uute ja esilekerkivate probleemidega, sealhulgas nendega, mis tekivad seoses Venemaa sissetungiga Ukrainasse. Samuti hinnati Soome edusamme Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamisel ning ELi peamiste tööhõive, oskuste ja vaesuse vähendamise eesmärkide ning ÜRO kestliku arengu eesmärkide saavutamisel.

(12) 23. mail 2022 esitas komisjon ELi toimimise lepingu artikli 126 lõike 3 kohase aruande. Aruandes arutati Soome eelarveseisundit, kuna riigi valitsemissektori võlg ületas 2021. aastal aluslepingus sätestatud kontrollväärtust 60 % SKPst ega järginud võla vähendamise sihttaset. Aruandes jõuti järeldusele, et võlakriteerium ei ole täidetud. Kooskõlas 2. märtsi 2022. aasta teatisega leidis komisjon kõigi asjakohaste tegurite hindamisel, et võla vähendamise sihttaseme järgimine tähendaks liiga nõudlikku eelarve kohandamist, mis võib ohustada majanduskasvu. Seepärast on komisjon seisukohal, et praegustes erandlikes majandustingimustes ei ole võla vähendamise sihttaseme järgimine õigustatud. Nagu teatatud, ei teinud komisjon 2022. aasta kevadel ettepanekut algatada uusi ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlusi ning hindab 2022. aasta sügisel uuesti, kas on asjakohane teha ettepanekuid algatada ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlusi.

(13) 20. juulil 2020 soovitas nõukogu Soomel võtta 2020. ja 2021. aastal kooskõlas üldise vabastusklausliga kõik vajalikud meetmed, et tulemuslikult reageerida pandeemiale ning toetada majandust ja selle taastumist. Samuti soovitati Soomel juhul, kui majandustingimused võimaldavad, järgida eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada usaldusväärne eelarvepositsioon keskpikas perspektiivis ja tagada võla jätkusuutlikkus, suurendades samal ajal investeeringuid. Eurostati kinnitatud andmete põhjal vähenes 2021. aastal Soome valitsemissektori eelarvepuudujääk 5,5 %-lt SKPst 2020. aastal 2,6 %-le SKPst 2021. aastal. Soome eelarvepoliitika toetas 2021. aastal

[11] SWD(2022) 611 final.

majanduse taastumist, samal ajal kui ajutised erakorralised toetusmeetmed vähenesid 2,8 %-lt SKPst 2020. aastal 1,7 %-le SKPst 2021. aastal. Soome 2021. aastal võetud meetmed on kooskõlas nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusega. Valitsuse poolt 2020. ja 2021. aastal kaalutlusõiguse alusel võetud eelarvemeetmed olid ajutised või kompenseeritud tasakaalustavate meetmetega. Eurostati kinnitatud andmete kohaselt oli valitsemissektori võlg 2021. aastal 65,8 % SKPst.

(14) 2022. aasta stabiilsusprogrammi eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on realistlik. Valitsuse prognoosi kohaselt kasvab reaalne SKP 2022. aastal 1,5 % ja 2023. aastal 1,7 %. Komisjoni 2022. aasta kevadprognoosi kohaselt on SKP reaalkasv 2022. aastal veidi kiirem, 1,6 %, ja 2023. aastal 1,7 %. Valitsus prognoosib oma 2022. aasta stabiilsusprogrammis, et valitsemissektori nominaalne eelarvepuudujääk väheneb 2022. aastal 2,2 %-le SKPst ja 2023. aastal 1,7 %-le SKPst. Vähenemine 2022. aastal tuleneb peamiselt majandusaktiivsuse kiirest kasvust ja enamiku erakorraliste meetmete lõpetamisest. Programmi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse suurenema 2022. aastal 66,2 %-le ja 2023. aastal 66,9 %-le. Prognoosi esitamise kuupäeval teada olevate poliitikameetmete põhjal on komisjoni 2022. aasta kevadprognoosi kohaselt valitsemissektori eelarvepuudujääk 2022. ja 2023. aastal vastavalt 2,2 % SKPst ja 1,7 % SKPst. See on kooskõlas 2022. aasta stabiilsusprogrammis prognoositud puudujäägiga. Komisjoni 2022. aasta kevadprognoosi kohaselt on valitsemissektori võla suhe SKPsse sarnane: 2022. aastal 65,9 % ja 2023. aastal 66,6 %.

Komisjoni 2022. aasta kevadprognoosi kohaselt on keskpika perioodi (kümne aasta keskmine) potentsiaalne SKP kasv hinnanguliselt 1,2 %. See hinnang ei hõlma aga taaste- ja vastupidavuskavaga ette nähtud reformide mõju, mis võivad hoogustada Soome potentsiaalset majanduskasvu.

(15) 2022. aastal lõpetas valitsus järk-järgult enamiku COVID-19 kriisile reageerimiseks võetud meetmetest, nii et ajutised erakorralised toetusmeetmed peaksid vähenema 1,7 %-lt SKPst 2021. aastal 0,2 %-le SKPst 2022. aastal. Valitsemissektori eelarvepuudujääki mõjutavad energiahindade tõusu majandusliku ja sotsiaalse mõju vastu võitlemiseks võetud meetmed, mille maht on komisjoni 2022. aasta kevadprognoosi kohaselt 2022. aastal hinnanguliselt 0,1 % SKPst ja 2023. aastal 0,0 % SKPst[12]. Need meetmed hõlmavad peamiselt ajutisi maksumeetmeid (nt reisikulude mahaarvamine). Need meetmed on kavandatud ajutistena. Kui aga energiahinnad jäävad kõrgeks ka 2023. aastal, võidakse mõnda neist meetmetest edasi rakendada. Valitsemissektori eelarvepuudujääki mõjutavad ka Ukrainast põgenenud inimestele ajutise kaitse pakkumise kulud, mille maht on komisjoni 2022. aasta kevadprognoosi kohaselt 2022. aastal 0,1 % SKPst ja 2023. aastal 0,2 % SKPst,[13] samuti suuremad kaitsekulutused: 2022. aastal 0,3 % võrra SKPst ja 2023. aastal 0,1 % võrra SKPst.

[12] Arvud kajastavad alates 2021. aasta sügisest võetud meetmete aastaste eelarvekulude taset, sealhulgas jooksvaid tulusid ja kulusid ning vajaduse korral kapitalikulumeetmeid.

[13] Eeldatakse, et Ukrainast ELi põgenenud isikute koguarv jõuab 2022. aasta lõpuks järk-järgult 6 miljonini ning nende geograafilise jaotuse hindamisel lähtutakse olemasoleva diasporaa suurusest, vastuvõtva liikmesriigi elanikkonna suhtelisest suurusest ja Ukrainast põgenenud inimeste tegelikust jaotumisest kogu ELis 2022. aasta märtsi seisuga. Hinnanguline eelarvekulu inimese kohta põhineb komisjoni Teadusuuringute Ühiskeskuse Euromodi mikrosimulatsiooni mudelil, mis võtab arvesse nii võimalikke rahaülekandeid inimestele kui ka mitterahalisi hüvitisi, näiteks hariduse ja tervishoiu vallas.

(16) 18. juunil 2021 soovitas nõukogu, et Soome[14] säilitaks 2022. aastal toetava eelarvepoliitika, sealhulgas taaste- ja vastupidavusrahastust saadava impulsi toel, ning riiklikult rahastatavad investeeringud. Samuti soovitati Soomel järgida juhul, kui majandustingimused võimaldavad, eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada usaldusväärne eelarvepositsioon ja tagada riigi rahanduse jätkusuutlikkus keskpikas perspektiivis, suurendades samal ajal investeeringuid, et tõsta kasvupotentsiaali.

(17) Komisjoni 2022. aasta kevadprognoosi ja Soome 2022. aasta stabiilsusprogrammis sisalduva teabe põhjal prognoositakse, et eelarvepoliitika on 2022. aastal toetav, jäädes –0,6 % juurde SKPst[15]. Soome kavatseb jätkuvalt toetada majanduse taastumist, kasutades taaste- ja vastupidavusrahastut täiendavate investeeringute rahastamiseks, nagu on soovitanud nõukogu. Taaste- ja vastupidavusrahastu toetustest ja muudest ELi vahenditest rahastatavate kulude positiivne panus majandustegevusse peaks võrreldes 2021. aastaga suurenema 0,2 protsendipunkti SKPst. Riiklikult rahastatavate investeeringute ekspansiivne mõju eelarvepoliitikale vastab 2022. aastal prognoosi kohaselt 0,2 protsendipunktile[16]. Seetõttu kavatseb Soome säilitada riiklikult rahastatavad investeeringud, nagu on soovitanud nõukogu. Samal ajal peaks riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude kasv (ilma uute tulumeetmeteta) 2022. aastal avaldama üldisele eelarvepoliitikale üldiselt neutraalset, 0,1 protsendipunkti suurust mõju. See hõlmab energiahindade tõusu majandusliku ja sotsiaalse mõjuga seotud meetmete (0,1 % SKPst) ning Ukrainast põgenenud inimestele ajutise kaitse pakkumise kulude (0,1 % SKPst) täiendavat mõju.

(18) 2023. aastaks prognoositakse komisjoni 2022. aasta kevadprognoosis eeldusel, et poliitikat ei muudeta, eelarvepoliitika seisundiks 0,3 % SKPst[17]. Prognooside kohaselt jätkab Soome 2023. aastal taaste- ja vastupidavusrahastust antavate toetuste kasutamist, et rahastada majanduse taastamise toetamiseks tehtavaid lisainvesteeringuid. Taaste- ja vastupidavusrahastu toetustest ja muudest ELi vahenditest rahastatavate kulutuste positiivne panus majandustegevusse peaks võrreldes 2022. aastaga suurenema 0,2 protsendipunkti SKPst. Riiklikult rahastatavate investeeringute ekspansiivne panus eelarvepoliitikasse on 2023. aastal prognoosi kohaselt 0,1 protsendipunkti[18]. Samal ajal peaks riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude kasv (ilma uute tulumeetmeteta) 2023. aastal avaldama üldisele eelarvepoliitikale pärssivat mõju, mis vastab 0,4 protsendipunktile. See hõlmab energiahindade tõusuga seotud meetmete (0,1 % SKPst) järkjärgulise kaotamise ning Ukrainast põgenenud inimestele ajutise kaitse pakkumise täiendavate kulude (0,1 % SKPst) mõju.

(19) 2022. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori eelarvepuudujääk järk-järgult vähenema 2024. aastal 1,4 %-le ja 2025. aastaks 1,8 %-le. Seega peaks valitsemissektori eelarvepuudujääk jääma programmiperioodi jooksul alla 3 % SKPst.

---

14 Nõukogu 18. juuni 2021. aasta soovitus, milles esitatakse nõukogu arvamus Soome 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohta, ELT C 304, 29.7.2021, lk 126.

15 Näitaja miinus- või plussmärk vastab esmaste kulude kasvu ülejäägile (puudujäägile) võrreldes keskpika perioodi majanduskasvuga ja näitab, kas eelarvepoliitika on ekspansiivne või pärssiv.

16 Muud riiklikult rahastatavad kapitalikulud annavad prognoosi kohaselt ekspansiivse panuse, mis vastab 0,3 protsendipunktile SKPst.

17 Näitaja miinus- või plussmärk vastab esmaste kulude kasvu ülejäägile (puudujäägile) võrreldes keskpika perioodi majanduskasvuga ja näitab, kas eelarvepoliitika on ekspansiivne või pärssiv.

18 Muud riiklikult rahastatavad kapitalikulud avaldavad prognoosi kohaselt pärssivat mõju, mis vastab 0,2 protsendipunktile SKPst.

Programmi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse 2025. aastaks suurenema: täpsemalt kasvab see 2024. aastal 68,0 %-le ja 2025. aastal 69,1 %-le. Komisjoni analüüsi kohaselt tunduvad võla jätkusuutlikkusega seotud riskid keskpikas perspektiivis keskmised.

(20) Soome sotsiaalkindlustussüsteem pakub küllaldast katet ja tõhusat kaitset vaesuse eest, kuid seda iseloomustab ka suur keerukus ja mõningane olemuslik ebatõhusus. Eelkõige puudutab see töötulu ja sotsiaaltoetuste kombineerimist ning pikaajalise töötuse vastu võitlemist. Sotsiaalkindlustuse põhjalik reform on keskse tähtsusega, et süsteemi ühtlustada, suurendada stiimuleid töötamiseks, säilitades samal ajal sotsiaalkaitse, ning tõsta tööhõive määra kooskõlas valitsuse pikaajaliste eesmärkidega. See peaks suurendama valitsemissektori tulu tulumaksudest ja suurendama sotsiaalkaitsekulutuste tõhusust, toetades seeläbi riigi rahanduse jätkusuutlikkust. 2020. aastal tehti reformi kavandamine 2027. aastaks ülesandeks spetsiaalsele parlamendikomisjonile. 2022. aasta jaanuaris avaldas see komisjon oma probleemide kaardistamise tulemused ning järgmine etapp seisneb tuvastatud probleemidele võimalike lahenduste väljatöötamises ja alternatiivsete sotsiaalkindlustuse korraldamise viiside väljapakkumises. Sotsiaalkindlustuse reformi alase valitsuse tegevuskava vastuvõtmine, mis põhineb komisjoni tööl, peaks edendama reformi ettevalmistamisel tehtavaid edusamme ja sillutama teed selle rakendamiseks.

(21) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõike 3 punktile b ja V lisa kriteeriumile 2.2 sisaldab taaste- ja vastupidavuskava ulatuslikke üksteist vastastikku tugevdavaid reforme ja investeeringuid, mis tuleb rakendada 2026. aastaks. Need aitavad lahendada kõiki majanduslikke ja sotsiaalseid probleeme või olulist osa majanduslikest ja sotsiaalsetest probleemidest, millele on osutatud riigipõhistes soovitustes, mille nõukogu esitas Soomele Euroopa poolaasta raames 2019. ja 2020. aastal, nagu ka riigipõhistes soovitustes, mis esitati enne kava vastuvõtmise kuupäeva. Eelkõige hõlmab kava kliimamuutuste seaduse ajakohastamist ning käimasolevaid pidevõppe ning sotsiaal- ja tervishoiureforme. See hõlmab ka meetmeid tööhõive suurendamiseks, samuti meetmeid rahapesuvastase võitluse tugevdamiseks ja positiivse krediidiregistri loomise toetamiseks.

(22) Soome taaste- ja vastupidavuskava rakendamine aitab eeldatavasti teha täiendavaid edusamme rohe- ja digipöörde valdkonnas. Soome kliimaeesmärkide saavutamist toetavad meetmed moodustavad kava kogueraldisest 50,1 %, samas kui digieesmärke toetavad meetmed moodustavad kava kogueraldisest 27,5 %. Taaste- ja vastupidavuskava täielik rakendamine kooskõlas asjakohaste eesmärkide ja sihtidega aitab Soomel COVID-19 kriisist kiiresti taastuda, tugevdades samal ajal riigi vastupanuvõimet. Sotsiaalpartnerite ja muude asjaomaste sidusrühmade süstemaatiline kaasamine on jätkuvalt oluline taaste- ja vastupidavuskava ning muu kavast kaugemale ulatuva majandus- ja tööhõivepoliitika edukaks rakendamiseks, et tagada laialdane isevastutus üldise poliitilise tegevuskava eest.

(23) Komisjon kiitis 5. mail 2022 heaks Soome ühtekuuluvuspoliitika programmidokumendid,[19] välja arvatud õiglase ülemineku fondi ja Ahvenamaa

[19] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid, (ELT L 231, 30.6.2021, lk 159).

ühtekuuluvuspoliitika programm. Ahvenamaa esitas ühtekuuluvuspoliitika programmi 4. aprillil 2022. Kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määrusega (EL) 2021/1060 on Soome võtnud arvesse asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi ühtekuuluvuspoliitika 2021.–2027. aasta fondide programmitöös. See on eeltingimus ühtekuuluvuspoliitika fondidest saadava rahalise toetuse tulemuslikkuse suurendamiseks ja lisaväärtuse maksimeerimiseks, edendades samal ajal nende fondide ning muude liidu vahendite ja fondide vahelist koordineerimist, vastastikust täiendavust ja sidusust. Taaste- ja vastupidavusrahastu ning ühtekuuluvuspoliitika programmide edukas rakendamine sõltub ka selliste kitsaskohtade kõrvaldamisest, mis pärsivad investeeringuid, mis toetavad rohe- ja digipööret ning tasakaalustatud territoriaalset arengut.

(24) Versailles' deklaratsioonis ELi riigipeade ja valitsusjuhtidelt saadud volituste kohaselt soovitakse kavaga „REPowerEU" kaotada võimalikult kiiresti Euroopa Liidu sõltuvus Venemaalt imporditavast fossiilkütusest. Selleks määratakse dialoogis liikmesriikidega kindlaks kõige sobivamad projektid, investeeringud ja reformid riiklikul, piirkondlikul ja ELi tasandil. Nende meetmete eesmärk on vähendada üldist sõltuvust fossiilkütustest ja suunata fossiilkütuste import Venemaalt eemale.

(25) Kuigi Soome majandus on üks energiamahukamaid ELis, seadis Soome eesmärgiks saada 2035. aastaks süsinikuneutraalseks ja esimeseks fossiilkütustevabaks heaoluühiskonnaks. Energeetika, tööstus, transport ja hooned on peamised sektorid, mis peavad aitama oluliselt vähendada kasvuhoonegaaside heidet. Selle eesmärgi saavutamisel on komistuskivideks märkimisväärne era- ja avaliku sektori investeeringute puudujääk ning viivitused taastuvenergia investeeringutes, mis on tingitud läbitöötamist vajavate keskkonnalubade kuhjumisest. 2020. aasta andmete kohaselt sõltub Soome tugevasti Venemaast gaasi (67 % võrreldes 44 %-ga ELis), nafta (84 % võrreldes 26 %-ga ELis) ja söe (55 % võrreldes 54 %-ga ELis) importimisel[20]. Soome majandus sõltub siiski vaid vähesel määral gaasiimpordist (mis moodustas 2020. aastal kõigist energiaallikatest 6,9 %) ja kõigi kolme ressursi importi saab suures osas asendada muude kütustega või impordiga teistest riikidest. Soome on kehtestanud eriolukorra meetmed, millega tagatakse, et nendest kütustest sõltuvad sektorid saavad tarnehäirete korral tegevust jätkata, ning võtab meetmeid energiaimpordi mitmekesistamiseks, et mitte sõltuda Venemaast. Soome kasutab kodumajapidamiste kütmiseks minimaalses koguses gaasi, samal ajal kui elektrijaamad võivad üldjuhul asendada gaasikasutuse muude kütustega. Soomel ei ole juurdepääsu omamaistele gaasihoidlatele, kuid Balticconnectori kahesuunaline gaasijuhe alustas tööd 2020. aastal ja riik loodab oma kolmanda veeldatud maagaasi terminali käesoleva aasta teisel poolel valmis saada. Koos kahe juba olemasoleva veeldatud maagaasi terminali ja võimalike tulevaste projektidega katab gaasiimpordi kogumaht varsti märkimisväärse osa Soome gaasiimpordi vajadusest. Gaasiga seotud uued taristu- ja võrguinvesteeringud peaksid võimaluse korral olema tulevikukindlad, et toetada nende pikaajalist jätkusuutlikkust, muutes tulevikus säästvate kütuste kasutusotstarvet. Umbes kolmandik Soome energiaallikatest koosneb endiselt naftast ja söest, kuigi Soome mitmekesistab nafta ja söe importi, et vähendada sõltuvust Venemaast. Tuumaenergia osakaal energiaallikates oli 2020. aastal 17 %, kusjuures Venemaa oli oluline tuumkütuse allikas. Soome elektrivõrkude omavahelise

[20] Eurostat (2020), Venemaa impordi osakaal maagaasi, toornafta ja kivisöe koguimpordis. EL 27 keskmise impordi puhul põhineb koguimport EL 27-välisel impordil. Soome puhul hõlmab koguimport ELi-sisest kaubandust. Toornafta ei hõlma rafineeritud naftatooteid.

ühendatuse määr on praegu 29 %, kuid keskpikas perspektiivis peaks see kasvama. Soome elektrienergia ülekandevõrku võiks tugevdada. Kuigi Soome on vabanemas oma piiratud sõltuvusest Venemaa fossiilkütuste impordist, nõuab praegune olukord kiiremat ja suuremaid investeeringuid CO_2 heite vähendamisse ning energiatõhususe ja varustuskindluse tagamisse. See hõlmab loamenetluste edasist lihtsustamist, et kõrvaldada pooleliolevate energiaprojektide kuhjumine ja hõlbustada täiendavaid prioriteetseid investeeringuid. Soome peab veelgi suurendama kasvuhoonegaaside heite vähendamise ning taastuvate energiaallikate ja energiatõhususe suurendamise eesmärke, et olla kooskõlas paketi „Eesmärk 55“ eesmärkidega.

(26) Kuigi süsinikuneutraalsusele ülemineku ja fossiilkütustest loobumise kiirendamine tekitab mõnes sektoris märkimisväärseid ümberkorralduskulusid, saab Soome ühtekuuluvuspoliitika raames kasutada õiglase ülemineku mehhanismi, et leevendada ülemineku sotsiaal-majanduslikku mõju kõige enam mõjutatud piirkondades. Lisaks saab Soome kasutada Euroopa Sotsiaalfond+, et parandada tööhõivevõimalusi ja tugevdada sotsiaalset ühtekuuluvust.

(27) Võttes arvesse komisjoni hinnangut, on nõukogu 2022. aasta stabiilsusprogrammi läbi vaadanud ja tema arvamus[21] kajastub allpool esitatud soovituses 1.

(28) Arvestades euroala liikmesriikide majanduse tihedat seotust ning nende ühist panust majandus- ja rahaliidu toimimisse, soovitas nõukogu euroala liikmesriikidel võtta meetmeid, sealhulgas oma taaste- ja vastupidavuskavade kaudu, et rakendada soovitust euroala majanduspoliitika kohta. Soome puhul kajastub see eelkõige allpool soovitustes 1 ja 2.

SOOVITAB Soomel võtta 2022. ja 2023. aastal järgmisi meetmeid.

1. Tagada 2023. aastal, et riiklikult rahastatavate jooksvate kulude kasv oleks kooskõlas üldiselt neutraalse eelarvepoliitikaga, võttes arvesse jätkuvat ajutist ja suunatud toetust kodumajapidamistele ja ettevõtetele, mis on energiahindade tõusu suhtes kõige haavatavamad, ja Ukrainast põgenevatele inimestele. Olla valmis kohandama jooksvaid kulutusi vastavalt muutuvale olukorrale. Suurendada avaliku sektori investeeringuid rohe- ja digipöördesse ning energiajulgeolekusse, sealhulgas kasutades taaste- ja vastupidavusrahastut, kava „RePowerEU“ ja muid ELi vahendeid. Järgida pärast 2023. aastat eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada usaldusväärne keskpika perioodi eelarvepositsioon. Esitada sotsiaalkindlustusreformi käsitlevad poliitilised ettepanekud, mille eesmärk on suurendada sotsiaaltoetuste süsteemi tõhusust, parandada töötamise stiimuleid ja toetada riigi rahanduse pikaajalist jätkusuutlikkust.

2. Jätkata oma taaste- ja vastupidavuskava rakendamist kooskõlas nõukogu 29. oktoobri 2021. aasta rakendusotsuses esitatud eesmärkide ja sihtidega. Jätkata Soome jaoks kokku lepitud 2021.–2027. aasta ühtekuuluvuspoliitika programmi rakendamist ning viia kiiresti lõpule läbirääkimised komisjoniga 2021.–2027. aasta ühtekuuluvuspoliitika programmitöö dokumentide üle Ahvenamaa saarte ja õiglase ülemineku fondi jaoks, et alustada nende rakendamist.

3. Vähendada üldist sõltuvust fossiilkütustest ja mitmekesistada fossiilkütuste importi, kiirendades taastuvate energiaallikate kasutuselevõttu, sealhulgas lihtsustades veelgi loamenetlusi, ning suurendada investeeringuid tööstuse CO_2 heite vähendamisse ja

[21] Vastavalt nõukogu määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikele 2.

transpordi elektrifitseerimisse. Arendada energiainfrastruktuuri varustuskindluse suurendamiseks.

Brüssel,

Nõukogu nimel
eesistuja